

Civilutskottets yttrande 2020/21:CU4y

Riksdagens skrivelser till regeringen — åtgärder under 2020

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet gav den 23 mars 2021 övriga utskott tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2020/21:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2020 och eventuella följdmotioner i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde. Ingen motion har väckts med anledning av skrivelsen.

Utskottet noterar att ett antal äldre tillkännagivanden fortfarande inte är slutbehandlade och understryker vikten av att regeringen anstränger sig för att undvika onödig tidsutdräkt i sin behandling av riksdagens skrivelser. Vidare anser utskottet att ett tillkännagivande som redovisas som slutbehandlat inte kan anses vara det eftersom de åtgärder som regeringen vidtagit inte är tillräckliga för att tillgodose det som riksdagen efterfrågade i tillkännagivandet.

I yttrandet finns två avvikande meningar (S, M, SD, V, KD, MP).

Utskottets överväganden

Regeringens skrivelse

I skrivelsen lämnar regeringen en redovisning av de åtgärder som den vidtagit med anledning av de riksdagsbeslut som meddelats i riksdagens skrivelser till regeringen. Redovisningen omfattar huvudsakligen åtgärder under tiden den 1 januari–31 december 2020. Dessutom lämnar regeringen vissa uppgifter om antalet gällande författningar.

Av de riksdagsbeslut som redovisas i årets skrivelse faller sammanlagt 42 skrivelser under civilutskottets beredningsområde, varav 24 anges som slutbehandlade.

Slutbehandlade tillkännagivanden

I det följande redovisas regeringens redogörelse för två av de tillkännagivanden som regeringen anger som slutbehandlade.

Tillgänglighetskrav för studentbostäder

Riksdagen har tillkännagett för regeringen vad utskottet anför om tillgänglighetskrav för studentbostäder (bet. 2014/15:CU10 punkt 19, rskr. 2014/15:180). Även året efter riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om det som utskottet anför om tillgänglighetskrav för studentbostäder (bet. 2016/17:CU15 punkt 21, rskr. 2016/17:234).

I skrivelsen anför regeringen följande (s. 167 f. och 174):

Regeringen har låtit utreda frågan om möjligheten till anpassningar av tillgänglighetskraven och andra lättnader i de krav som gäller för studentbostäder. Av Boverkets rapport Tillgänglighet i studentbostäder – konsekvenser av att ta bort tillgänglighetskraven (rapport 2016:22) och av slutbetänkandet Modernare byggregler – förutsägbart, flexibelt och förenklat (SOU 2019:68) framgår att det inte är lämpligt att ändra de krav på tillgänglighet som gäller för studentbostäder. Regeringen bedömer mot bakgrund av de vidtagna åtgärderna att tillkännagivandet är tillgodosett. Den 3 december 2020 beslutade regeringen att skriva av ärendet i denna del.

Tidsfristerna i aktiebolagslagen för personligt betalningsansvar för bolagsföreträdare

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att regeringen snarast möjligt bör ta initiativ till en översyn med tillfällig inriktning av de tidsfrister i aktiebolagslagen som gäller för personligt betalningsansvar för bolagsföreträdare samt skyndsamt återkomma till riksdagen i frågan (bet. 2019/20:CU28, rskr. 2019/20:264).

I skrivelsen anför regeringen följande (s. 99 f.):

Frågan har utretts i Justitiedepartementet, som bl.a. hållit två remissmöten där berörda myndigheter och organisationer fick lämna synpunkter på frågan. De allra flesta av remissinstanserna ansåg att nackdelarna med förslaget överväger fördelarna. Mot den bakgrunden och då det inte har framkommit att antalet likvidationer av aktiebolag har ökat under pandemin uttalade regeringen i propositionen Revision av det enhetliga elektroniska rapporteringsformatet (prop. 2020/21:34) att det inte finns tillräckliga skäl att förlänga de aktuella tidsfristerna. Riksdagens tillkännagivande ansågs därmed tillgodosett. Punkten är slutbehandlad.

Utskottets ställningstagande

Civilutskottets granskning av regeringens redogörelse för skrivelser inom utskottets beredningsområde ger anledning till följande kommentarer från utskottets sida.

Utskottet noterar till att börja med att det fortfarande finns ett antal äldre tillkännagivanden som inte är slutbehandlade. Det äldsta tillkännagivandet är beslutat av riksdagen så tidigt som riksmötet 2012/13. I årets skrivelse redovisar regeringen en bedömning av när de äldre tillkännagivandena kan beräknas vara slutbehandlade, vilket är positivt. En sådan redovisning har utskottet tidigare efterfrågat. Utskottet är medvetet om att ett grundligt beredningsarbete av ett ärende kan ta tid men vill samtidigt även denna gång understryka vikten av att regeringen gör ansträngningar för att undvika onödig tidsåtgång i sin behandling av riksdagens skrivelser.

Utskottet övergår nu till de tillkännagivanden som regeringen redovisar som slutbehandlade i skrivelsen.

Regeringen redovisar när det gäller tillkännagivanden om tillgänglighetskrav för studentbostäder att den har låtit utreda frågan om möjligheten till anpassningar av dessa och andra lätnader i de krav som gäller för studentbostäder, och att det då har kommit fram att det inte är lämpligt att ändra de krav på tillgänglighet som gäller för studentbostäder. Utskottet anser inte att de åtgärder som regeringen vidtagit är tillräckliga för att bedöma tillkännagivandena som tillgodosedda. Enligt riksdagens tillkännagivanden borde det vara möjligt att ta större hänsyn till att var och en av de boende endast använder bostaden under en begränsad tid som studerande, och det borde också fästas stor vikt vid de synpunkter som förts fram av bl.a. studentbostadsföretagen och studentorganisationerna och som utskottet redogör för i betänkande 2014/15:CU10 och hänvisar till i betänkande 2016/17:CU15.

Som utskottet redan har redovisat i ett tidigare ärende så har utskottet inte några invändningar mot regeringens bedömning att tillkännagivandet om tidsfristerna i aktiebolagslagen för personligt betalningsansvar för bolagsföreträdare är slutbehandlat (se bet. 2020/21:CU4 Revision av det enhetliga elektroniska rapporteringsformatet).

När det gäller övriga tillkännagivanden som regeringen redovisar som slutbehandlade har utskottet ingen annan uppfattning än regeringen.

Stockholm den 4 maj 2021

På civilutskottets vägnar

Emma Hult

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Hult (MP), Larry Söder (KD), Johan Löfstrand (S), Carl-Oskar Bohlin (M), Elin Lundgren (S), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Mikael Eskilandersson (SD), Ola Johansson (C), Momodou Malcolm Jallow (V), Lars Beckman (M), Roger Hedlund (SD), Sanne Lennström (S), Joakim Järrebring (S), Robert Hannah (L), Angelica Lundberg (SD), David Josefsson (M) och Ola Möller (S).

Avvikande meningar

1. (M, SD, KD)

Larry Söder (KD), Carl-Oskar Bohlin (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Mikael Eskilandersson (SD), Lars Beckman (M), Roger Hedlund (SD), Angelica Lundberg (SD) och David Josefsson (M) anför:

Vi instämmer i utskottets synpunkter när det gäller vikten av att regeringen gör ansträngningar för att undvika onödig tidsåtgång i sin behandling av riksdagens skrivelser. Vidare instämmer vi i det som utskottet uttalar om att tillkännagivandena om studentbostäder inte kan anses vara tillgodosedda.

Till skillnad från utskottets majoritet anser vi dock att tillkännagivandet om tidsfristerna i aktiebolagslagen för personligt betalningsansvar för bolagsföreträdare inte borde redovisas som slutbehandlat utan som öppet. Vi anser alltså inte att de åtgärder som regeringen har vidtagit är tillräckliga för att tillgodose det som efterfrågas i tillkännagivandet, och vi vidhåller därmed nedanstående uppfattning som vi redovisade i reservation 2 i betänkande 2020/21:CU4:

Med den översyn och bedömning som redovisas i propositionen anser regeringen att riksdagens tillkännagivande från den 14 maj i år är slutbehandlat. Vi delar inte regeringens uppfattning.

Vi har fortfarande inte sett slutet på den extraordinära situation som spridningen av det virus som orsakar covid-19 orsakat för samhället. Smittspridningen ökar nu i majoriteten av Sveriges regioner, och det fattas beslut om nya restriktioner runt om i världen så gott som dagligen. Det är därmed fortfarande påkallat med en gedigen översyn med tillfällig inriktning av de tidsfrister i aktiebolagslagen som gäller för personligt betalningsansvar. Vi anser inte att regeringen har gjort en tillräckligt gedigen sådan översyn. I propositionen redogörs för utfallet av två digitala remissmöten som ägde rum i maj respektive augusti 2020. Det senare mötet syftade i huvudsak till att följa upp huruvida företagen under våren och sommaren 2020 hade upprättat kontrollbalansräkning och hållit kontrollstämma i större utsträckning än normalt. Detta är enligt vår mening ett otillräckligt underlag för att fatta beslut i en så pass viktig fråga som det nu handlar om. Detta gäller särskilt som det vid det första remissmötet framkom att det fanns remissinstanser – Svenskt Näringsliv och FAR – som var av uppfattningen att fristen för att hålla en andra kontrollstämma (åttamånadersfristen) tillfälligt borde förlängas. I sammanhanget finns också skäl att påpeka att regeringen i sin bedömning, såvitt framgår, inte i tillräcklig utsträckning har beaktat utvecklingen under de senaste månaderna. Exempelvis redogörs för uppgifter från Bolagsverket som sträcker sig enbart fram t.o.m. juli 2020.

Regeringen bör enligt vår uppfattning genomföra en gedigen översyn innan tillkännagivandet kan anses slutbehandlat. I översynen bör ingå en noggrann genomgång av för- och nackdelar med att tillfälligt förlänga den s.k. åttamånadersfristen.

2. (S, V, MP)

Emma Hult (MP), Johan Löfstrand (S), Elin Lundgren (S), Momodou Malcolm Jallow (V), Sanne Lennström (S), Joakim Järrebring (S) och Ola Möller (S) anför:

Vi instämmer i utskottets uttalanden och synpunkter när det gäller de tillkännagivanden som redovisas som inte slutbehandlade.

När det gäller de tillkännagivanden som i skrivelsen redovisas som slutbehandlade instämmer vi – till skillnad från utskottets majoritet – i regeringens bedömning på alla punkter. Det innebär att vi även anser att regeringens åtgärder när det gäller tillkännagivandena om tillgänglighet för studentbostäder är tillräckliga för att tillkännagivandena ska vara tillgodosedda. Tillkännagivandena gick ut på att möjligheten till ytterligare anpassningar av tillgänglighetskraven och andra lättnader i de krav som gäller för studentbostäder skulle utredas. Regeringen har nu låtit utreda frågan, och därmed har regeringen gjort det som riksdagen efterfrågade. Att resultatet av utredningarna sedan visade att det inte är lämpligt att ändra de krav på tillgänglighet som gäller för studentbostäder är en annan sak, och det kan inte föranleda att tillkännagivandena inte ska anses vara tillgodosedda.